

**Öğretmenlerin Mesleki Tutumları ile Sınıf Disiplin
Modeli Tercihleri Arasındaki İlişki***
**The Relationship between Teachers' Attitudes
towards Teaching Profession and Classroom Discipline
Model Preferences**

Soner POLAT¹, Yaser ARSLAN², Aytaç SATICI³

¹ Kocaeli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü. spolat@kocaeli.edu.tr

² Kocaeli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü.
yaserarslan@yahoo.com

³ Milli Eğitim Bakanlığı.aytac.stc@hotmail.com

Makalenin Geliş Tarihi: 27.10.2016

Yayına Kabul Tarihi: 16.12.2016

ÖZ

Araştırma, öğretmenlerin meslekî tutumları ile sınıf disiplini modeli tercihleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamıştır. İlişkisel araştırma modelinde yapılan araştırmanın katılımcılarını; Kocaeli'nin Gebze İlçesinde çalışan 318 ortaokul öğretmeni oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak "Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği" ve "Disiplin Görüşleri Envanteri" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ile kural-sonuç sınıf disiplini modeli arasında orta düzeyde olumsuz bir ilişki bulunurken yüzleştirme-anlaşma sınıf disiplini modeli ile ise düşük düzeyde olumlu ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca iletişim-dinleme sınıf disiplini modeli ile mesleki tutum arasında da düşük düzeyde olumlu ilişki saptanmıştır.
Anahtar Sözcükler: Öğretmen, mesleki tutum, sınıf disiplini modeli, sınıf yönetimi

ABSTRACT

The aim of this study was to identify the relationship between teachers' attitudes towards teaching profession and teachers' classroom discipline model preferences. This study was conducted using correlational research, and in the study, there were 318 teachers who worked at the lower-secondary schools in Gebze/Kocaeli. As data collection tools, Attitudes towards Teaching Profession Scale which was developed by Üstüner (2006), and Beliefs about Discipline Inventory which was developed by Wolfgang and Glickman (1986) based on Glickman and Tamashiro's

---

* Bu makale X. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi için hazırlanan sözlü bildirinin geliştirilmiş hâlidir.

(1980) study were used. The relationship between teachers' attitudes towards teaching profession and teachers' beliefs about classroom discipline was tested via correlation technique. While a moderate level, negative relationship was revealed between the scores of rules-consequences model and teachers' attitude towards teaching profession; a low level, positive relationship was observed between the scores of confronting-contracting discipline model and teachers' attitude towards teaching profession. Furthermore, a low level, positive relationship was revealed between the scores of communication-listening discipline model and teachers' attitude towards teaching profession.

Keywords: Teacher, attitudes towards profession, classroom discipline models, classroom management

GİRİŞ

Bireylerin insanlara ya da mesleklere ilişkin tutumları; değerleri, kendilerine ilişkin algıları, becerileri gibi değişkenler açısından belirleyici bir rol oynamaktadır. Öğretmenlik mesleğini icra eden bireyin mesleğine karşı tutumu, öğretmen davranışlarını belirleyen en önemli etkenlerden birisidir (Üstüner, 2006). Aday öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile değer tercihleri (Aydınay-Satan, 2014; Bektaş ve Nalçacı, 2012), öğretme motivasyonları (Ayık ve Ataş, 2014), öğrenme stilleri (Baykara-Pehlivan, 2010), yabancılaşma düzeyleri (Çağlar, 2013), özyeterlik algıları (Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011; Oğuz ve Topkaya, 2008), meslekî benlik saygıları (Dilmaç, Çıkkılı, Işık ve Sungur, 2009; Girgin, Özyılmaz- Akamca, Ellez ve Oğuz, 2010), kaygı düzeyleri (Doğan ve Çoban, 2009) ve iletişim becerileri (Tunçeli, 2013) arasındaki ilişki bu görüşü destekler niteliktedir.

Aday öğretmenlerin değer tercihleri ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiyi irdeleyen Aydınay-Satan (2014); güvenlik, geleneksellik ve güç alt boyutlarındaki değerlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumun %19'unu açıkladığını ortaya koymaktadır. Bektaş ve Nalçacı (2012) ise araştırmalarında, aday öğretmenlerin bireysel değerlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumun %22'sini yordadığını belirtmektedir. Aday öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları; öğretme motivasyonlarının (Ayık ve Ataş, 2014) ve meslekî benlik saygılarının (Dilmaç vd., 2009) da anlamlı birer yordayıcısıdır. Yanı sıra, aday öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile yabancılaşma düzeyleri arasında orta düzeyde olumsuz (Çağlar, 2013), öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile kaygı düzeyleri arasında düşük düzeyde olumsuz ilişki bulunmaktadır (Doğan ve Çoban, 2009). Öğretmenlerin meslekî tutumları ile öz-yeterlik algıları arasında ise olumlu ilişki bulunmuştur (Demirtaş vd., 2009; Oğuz ve Topkaya, 2008). Görüldüğü üzere, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum öğretmen adaylarının birçok davranışını etkilemektedir. Buradan hareketle, öğretmenin sınıf içi davranışlarıyla yakından ilgili olan sınıf disiplini modeli tercihi ile meslekî tutum arasında da bir ilişki olacağı öne sürülebilir.

Öğretmenlerin sınıf içi disiplin anlayışı ve sınıf disiplini modeli tercihleri, kendilerinin özellikleri, öğrencilerinin özellikleri, çalıştıkları okulların özellikleri gibi birçok faktörle ilişkilidir. Sınıftaki öğrencilerin sorumlulukları (Romi, Lewis ve Katz, 2009), öğretmenlerin tükenmişlik düzeyi (Cemaloğlu ve Kayabaşı, 2007), öğretmenlerin kıdemi, sınıflarındaki öğrenci sayısı, çalıştıkları okulların sosyo-ekonomik düzeyi ve öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmeme (Tümkiye, 2005) bu faktörlerden bazılarıdır. Bu çalışmada ise öğretmenin sınıf disiplini modeli tercihi ile öğretmenlerin mesleklerine ilişkin tutumları arasında bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir.

Tutum

Davranışları içeren karmaşık zihinsel bir durum olan tutum (Hussain, Ali, Khan, Ramzan ve Qadeer, 2011), bir bireyin bir nesne ile ilgili duygu, düşünce ve eylemlerini düzenli biçimde oluşturan genel eğilim (Kağıtçıbaşı, 1999) olarak tanımlanmaktadır. Tutum genel anlamda bir bireyin; herhangi bir duruma, olaylara, nesnelere, kişilere, yerlere ve düşüncelere karşı olumlu ya da olumsuz duygusal eğilimidir (Tavşancıl, 2006; Temizkan, 2008). Tutumlar, bireylerin davranışlarını yönlendiren, motive etmeye hazırlayan bir faktör olarak görülebilir (Erden, 1995).

Mesleğe ilişkin tutum; bireyin mesleğine ilişkin duygularının, davranışlarının ve mesleğine bağlılığının toplamı olarak ifade edilebilir (Hussain, Ali, Khan, Ramzan ve Qadeer, 2011). Mesleğin gereklerini yerine getirme açısından oldukça önemli olan öğretmenlerin meslekî tutumları (Durmuşoğlu, Yanık ve Akkoyunlu, 2009) araştırmacılar tarafından sıklıkla çalışılan bir konu olmuştur. Ulusal ve uluslar arası alanyazında öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumla ilişkili çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumların ölçüldüğü çalışmalara bakıldığında farklı branşlara ait öğretmenler üzerinde çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Örneğin sınıf öğretmeni adayları (Baykara-Pehlivan, 2008), Türk dili ve edebiyatı öğretmeni adayları (Erdem, 2012), beden eğitimi öğretmeni adayları (Semerci ve Semerci, 2004), tezsiz yüksek lisans programı formasyon kursiyerleri (Yüksel, 2004; Can, 2010), Türkçe öğretmeni adaylarıyla (Yaman, 2010) yapılan çalışmalar bunlara örnek olarak verilebilir. Bu konuda yürütülen çalışmalarda, çalışma grubu olarak daha

çok aday öğretmenlerin tercih edildiği görülmektedir. Araştırmaların büyük kısmında aday öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının olumlu olduğu (Çağlar, 2013; Alkhateeb, 2013; Erdem, 2012; Can, 2010; Özder, Konedralı ve Perkan-Zeki, 2010; Yaman, 2010; Doğan ve Çoban, 2009; Oğuz ve Topkaya, 2008; Baykara-Pehlivan 2008; Semerci ve Semerci, 2004; Yüksel, 2004), Nijer'deki öğretmen adaylarıyla (Maliki, 2013), Nijerya'daki öğretmenlerle (Osunde ve Izevbogie, 2006) yürütülen çalışmalarda ise öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının olumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu ya da olumsuz tutumlar öğretmenlerin eylemlerine ve sınıf iklimine yansyarak öğrencilerinin kişilik gelişimlerinde; öğretmen-öğrenci ilişkilerinde (Semerci ve Semerci, 2004) ve öğretmenlerin meslekî davranışlarını yönlendirmekte etkili olmaktadır (Ayık-Ataş, 2014). Öğretmenlerin disiplin modeli tercihi de meslekî davranışlarından biri olarak ele alınabilir.

Disiplin

Eğitim bilimlerinde disiplin kavramı istenen davranışları öğrencilerin zihinlerine ve eylemlerine yerleştirmek, aynı zamanda istenmeyen eylemleri ortadan kaldırmak (Aydın, 1998) için hangi eylemlerin istenilebilir olduğunu göstermek ve öğrencilerin bu eylemleri gösterip göstermediğini izlemek, sonuca göre gerekli olduğu durumlarda ödül veya ceza vermek anlamında kullanılmaktadır (Başaran, 1982).

Türkçe alanyazında birçok disiplin modeline değinilmektedir. Davranış Değiştirme Modeli, Redl ve Wattenberg'in Disiplin Modeli, Güvengen Davranış/Etkin Disiplin Modeli, Grup Dinamiği Modeli, Ginot Modeli, Ussal Sonuçlar Modeli, Psiko-dinamik Model, Gerçeklik Terapisi Modeli, İnsanlar Arası İlişkileri Çözümleme Modeli, Öğretmen Etkililiği Eğitimi Modeli gibi sınıf yönetimi modelleri (Erdoğan, 2002; Güngör, 2014; Sarıtaş, 2000; Tertemiz, 2000) alanyazında sıklıkla değinilen disiplin modelleri arasındadır. Öğretmenler sınıf yönetiminde yukarıda sıralanan disiplin modellerinden herhangi birini ya da birkaçını benimseyebilirler. Bu çalışmada ise Türkçe alanyazında sıklıkla değinilmeyen Wolfgang (1999, 2001) modeline odaklanılmakta ve disiplin konusu onun modeli bağlamında ele alınmaktadır. Wolfgang

(1999, 2001) sınıf disiplini modelinde öğretmenler sınıf yönetiminde kural-sonuç, yüzleştirme-anlaşma, iletişim-dinleme olmak üzere üç tür sınıf disiplini modelinden birini ya da birkaçını tercih etmektedirler.

Kural-sonuç modeli: Kural-sonuç modeli, öğrenci davranışlarının dışsal motivasyon ile oluştuğunu ve öğrenci eylemlerinin dışsal motivasyon ile değiştirilebileceğini savunmaktadır. Modele göre; sorunların çözümünde doğrudan uyarılar, modelleme, ceza gibi kesin ve güçlü teknikler kullanılması gereklidir. Bu disiplin modelini tercih eden öğretmenler; sınıfta gücün, kontrolün sadece kendisine ait olduğunu, bu nedenle kuralları kendisinin belirleyeceğini savunmaktadır. Öğretmen sınıf kurallarına uyan öğrencileri ödüllendirirken, olumsuz davranış gösteren öğrencileri ise cezalandırmaktadır (Wolfgang, 1999, 2001).

Yüzleştirme-anlaşma modeli: Yüzleştirme-anlaşma modeline göre çocuğun gelişimi, içsel ve dışsal etkenlerin etkileşimi sonucunda meydana gelmektedir. Bu disiplin modelini tercih eden öğretmen, iletişim-dinleme modelini tercih eden öğretmene göre daha fazla güç ve kontrol kullanırken; kural-sonuç modelindeki gibi ise daha az güç ve kontrol kullanmaktadır. Model; sınıfta yaşanan sorunların inceleme, görüşme ve uzlaşma sağlama aracılığıyla çözülmesini öngörmektedir. Öğrenci olumsuz davranış gösterdiğinde, öğretmen bu davranışla öğrenciyi yüzleştirir ve öğrencinin kendi kendisini sorgulamaya ve kritik etmeye sevk eder. Bu yüzleştirme, öğretmen ve öğrenci arasında, gelecekteki öğrenci eylemlerinin düzeltilmesi konusunda sözlü anlaşma sağlanması amacıyla yapılır (Wolfgang, 1999, 2001).

İletişim-dinleme modeli: İletişim dinleme modeli, öğrenci davranışlarının içsel motivasyonla oluştuğunu ve öğrencinin isterse davranışlarını değiştirebileceğini savunmaktadır. Bu disiplin modelini tercih eden öğretmen minimum düzeyde kontrol ve güç kullanarak, öğrencilerini genellikle mimikler ve dolaylı cümleler aracılığıyla uyarır. Olumsuz davranışlar sergileyen öğrenciler olduğunda, öğrencilerin bu davranışlarının öğretim sürecini nasıl aksattığı öğretmen tarafından açıklanır ve öğretmen olumsuz davranışların düzeltilmesi konusundaki iyimserliğini öğrencilerine yansıtır. Bu

yöntemde öğrenci-öğretmen arasındaki sorunların temel çözüm yöntemleri; karşılıklı empati, diyalog kurma ve sıcaklığın sağlanmasıdır (Wolfgang, 1999, 2001).

Öğretmenlerin Meslekî Tutumları ile Disiplin Modeli Tercihleri Arasındaki İlişki

Kural-sonuç, yüzleştirme-anlaşma, iletişim-dinleme disiplin modellerinden biri ya da birkaçı öğretmenler tarafından sınıf disiplini modeli olarak tercih edilebilir. Öğretmenlerin sınıf disiplini modeli tercihini belirleyen birçok faktör bulunmaktadır. Öğretmenlerin eğitimleri sırasında kazandıkları beceriler (Short ve Short, 1994), okullarının bulunduğu çevrenin özellikleri, öğrencilerinin seviyeleri (Çelik, 2008), sosyo-ekonomik koşullar (Çelik, 2008; Tümkiye, 2005) ve öğretmenliği isteyerek seçip seçmeme bu faktörlerden bazılarıdır (Tümkiye, 2005). Tercih edilen sınıf yönetimi stili de öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumla ilişkili faktörler arasındadır. Öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ile sınıf yönetimine ilişkin tutumun alt boyutlarından olan ders yönetimi ve insan yönetimi arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır (Oğuz, 2013). Öğretmenin sınıf disiplini modeli tercihini de içine alan sınıf yönetimini etkileyen en önemli değişkenlerinden biri eğitim süreçlerinin düzenlenmesinden ve gerçekleştirilmesinden sorumlu kişi olan öğretmendir (Aydın, 1998). Bu anlamda, öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının öğretmenin sınıf disiplini modeli tercihini etkileyeceği öne sürülebilir. Bu nedenle çalışmada, öğretmenlerin meslekî tutumları ile sınıf disiplini modeli tercihleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma, öğretmenlerin meslekî tutum düzeyleri ile sınıf disiplini modeli tercihleri arasında ilişkiyi incelediğinden, araştırma ilişkisel araştırma modeli kullanılarak yürütülmüştür. İlişkisel araştırma modelinde tasarlanan araştırmalarda iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkileri incelenen değişkenlere etki edilmeksizin inceleme yapılmaktadır (Büyüköztürk vd., 2012).

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları ulaşılabilir örnekleme tekniği kullanılarak seçilmiştir. Çalışmanın katılımcılarını, Kocaeli ili Gebze ilçesindeki ortaokullarda 2013-2014 eğitim-öğretim yılında görevli 318 öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcıların 187'si kadın, 131'i erkektir. Öğretmenlikteki meslek süreleri 1 ile 33 yıl arasında değişen katılımcıların 3'ü ön lisans, 296'sı lisans, 19'u yüksek lisans mezunudur.

Veri Toplama Araçları

Öğretmenlerin meslekî tutumlarına ilişkin veriler Üstüner'in (2006) geliştirdiği "Öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ölçeği" ile sınıf disiplinine ilişkin tercihlerine ilişkin veriler ise Wolfgang ve Glickman'ın (1986) Glickman ve Tamashiro'nun (1980) çalışmasına dayalı olarak geliştirdikleri "Disiplin görüşleri envanteri" aracılığıyla toplanmıştır.

Beşli likert tipindeki maddelerden oluşan öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ölçeğinde 34 madde bulunmaktadır. Faktör yükleri .41 ve .74 arasında değişen 34 madde toplam varyansın %30'unu açıklayan tek bir boyut altında toplanmaktadır. Ölçeğe ait güvenilirlik katsayısı 0.93 olarak hesaplanmıştır (Üstüner, 2006).

Wolfgang ve Glickman (1986) tarafından Glickman ve Tamashiro'nun (1980) çalışmasına dayalı olarak geliştirilen disiplin görüşleri envanterinde iletişim-dinleme, yüzleştirme-anlaşma ve kural-sonuç olmak üzere üç alt boyut bulunmaktadır. Bu envanterde öğretmenlere sınıf içi disiplinle ilgili 12 durum verilerek öğretmenlerden bu durumların çözüm yollarına ilişkin ikişer ifadeden birini seçmeleri istenmiştir. Her bir disiplin modeli için 8 ifade olmak üzere, üç farklı disiplin modeline ilişkin toplam 24 ifade kullanılmıştır. Bir kişinin alt boyutlardan alabileceği en düşük puan 0, alabileceği en yüksek puan ise 8'dir. Envanterdeki disiplin modelleri, aynı zamanda ölçeğin alt boyutlarını oluşturmaktadır. Polat, Kaya ve Akdağ (2013) tarafından yapılan çalışmada envanterin alt boyutlarına ilişkin güvenilirlik katsayıları; iletişim-dinleme, yüzleştirme-anlaşma ve kural-sonuç boyutları için sırasıyla 0.73, 0.76 ve 0.86 olarak bulunmuştur.

BULGULAR

Öğretmenlerin meslekî tutum düzeyleri ve sınıf disiplin modeli tercihlerine ilişkin puan ortalamaları Tablo 1’de verilmektedir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Meslekî Tutum Düzeyine ve Sınıf Disiplini Modeline İlişkin Puan Ortalamaları

N= 318	Ort. =	Ss	N= 318	Ort. =	Ss
Tutum	3.89	0.58	İletişim-dinleme	4.16	1.27
			Yüzleştirme-anlaşma	5.28	1.36
			Kural-sonuç	2.54	1.36

Öğretmenlerin meslekî tutum düzeyi yüksek düzeydedir (Ort. = 3.89). Öğretmenlerin sınıf disiplin modeli tercihleri incelendiğinde; en yüksek düzeyde tercih edilen sınıf disiplini modelinin yüzleştirme-anlaşma disiplin modeli (Ort. = 5.28) olduğu, bunu sıra ile iletişim-dinleme disiplin modeli (Ort. = 4.16) ve kural-sonuç disiplin modelinin (Ort. = 2.54) takip ettiği görülmektedir (Tablo 1).

Öğretmenlerin mesleklerine ilişkin meslekî tutum düzeyleri ile sınıf disiplini modeli tercihleri arasındaki ilişkiyi test etmek için korelasyon analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Meslekî Tutum Düzeyleri ile Tercih Ettikleri Sınıf Disiplini Modeli Arasındaki İlişki

N=318	2.	3.	4.
(1) Tutum	.126*	.193**	-.309**
(2) İletişim – dinleme	-	-.462**	-.470
(3) Yüzleştirme anlaşma	-	-	-.566
(4) Kural – sonuç			-

**p= 0.01, *p= 0.05

Öğretmenlerin mesleklerine ilişkin meslekî tutum düzeyleri ile sınıf disiplini modeli tercihleri arasındaki ilişkiye ilişkin sonuçlar incelendiğinde; kural-sonuç disiplin modeli ile mesleğe ilişkin tutum arasında ($r=-0.309$, $p=0.01$) arasında orta düzeyde anlamlı ve olumsuz ilişki olduğu saptanmıştır.

Yüzleştirme-anlaşma disiplin modeli ile mesleğe ilişkin tutum arasındaki ($r=0.193$, $p=0.01$) ilişki incelendiğinde ise iki değişken arasında düşük düzeyde anlamlı ve olumlu ilişki olduğu görülmüştür. Benzer şekilde iletişim-dinleme disiplin modeli ile mesleğe ilişkin tutum ($r=0.126$, $p=0.05$) arasında da düşük düzeyde anlamlı ve olumlu bir ilişki olduğu gözlenmiştir.

SONUÇ

Araştırmada ulaşılan bulgular, öğretmenlerin meslekî tutum düzeylerinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, alanyazındaki diğer çalışmaların bulgularıyla örtüşmektedir (Alkhateeb, 2013; Baykara-Pehlivan 2008; Can, 2010; Çağlar, 2013; Doğan ve Çoban, 2009; Erdem, 2012; Oğuz ve Topkaya, 2008; Özder, Konedralı ve Perkan-Zeki, 2010; Semerci ve Semerci, 2004; Yaman, 2010; Yüksel, 2004). Araştırmada ulaşılan diğer bir bulguya göre, öğretmenler en çok yüzleştirme-

anlaşma disiplin modelini, en az ise kural-sonuç disiplin modelini tercih etmektedirler. Beden eğitimi öğretmenleri (Korkmaz, Korkmaz ve Özkaya, 2007) ve öğretmen adayları üzerinde yapılan diğer çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Polat, Kaya ve Akdağ, 2013).

Araştırmanın bulguları; kural-sonuç disiplin modeli ile mesleğe ilişkin tutum arasında orta düzeyde anlamlı ve olumsuz bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulguyu, öğretmenlerin meslekî tutum düzeyleri arttıkça, öğretmenlerin kural-sonuç disiplin modelini daha az tercih ettikleri şeklinde yorumlayabiliriz. Diğer taraftan bu bilgi, öğretmenlerin meslekî tutum düzeyleri azaldıkça kural-sonuç disiplin modelini tercih ettikleri şeklinde de yorumlanabilir. Kural-sonuç disiplin modelini tercih eden öğretmenler sınıfın hâkiminin öğretmen olduğunu, dolayısıyla kuralları ve sonuçları ayrıntılarıyla belirleyecek sınıf yönetimi aktörünün öğretmen olması gerektiğini savunmaktadırlar (Wolfgang, 1999, 2001). Bu anlamda daha çok kontrol eğiliminde olan öğretmenlerin, daha az kontrol eğiliminde olan öğretmenlere göre mesleğe ilişkin tutumlarının düşük olduğu söylenebilir.

Araştırmanın bir diğer bulgusu ise, yüzleştirme-anlaşma disiplin modeli tercihi ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum arasında düşük düzeyde anlamlı ve olumlu bir ilişkinin olmasıdır. Buradan hareketle, öğretmenlerin mesleki tutum düzeyi arttıkça yüzleştirme-anlaşma disiplin modelini tercih etme düzeyinin de arttığı, öğretmenlerin mesleki tutum düzeyi azaldıkça yüzleştirme-anlaşma disiplin modelini tercih etme düzeyinin azaldığı şeklinde yorumlamak mümkündür.

Araştırmanın bir diğer önemli sonucu ise; iletişim-dinleme disiplin modeli tercihi ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum arasında düşük düzeyde anlamlı ve olumlu bir ilişki bulunmasıdır. Bu sonucu, öğretmenlerin mesleki tutum düzeyi arttıkça iletişim-dinleme disiplin modelini tercih etme düzeyinin de arttığı, öğretmenlerin mesleki tutum düzeyi azaldıkça iletişim-dinleme disiplin modelini tercih etme düzeyinin de azaldığı şeklinde yorumlamak mümkündür. İletişim-dinleme disiplin modeli, öğretmenin asgari düzeyde kontrol ve güç kullanımını öngörmektedir (Wolfgang, 1999, 2001). Bu anlamda daha az

kontrol eğiliminde olan öğretmenlerin, daha çok kontrol eğiliminde olan öğretmenlere göre öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırma sonuçları, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ile sınıf disiplini modeli tercihi arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Güç kullanımının ön planda olduğu, öğretmenin öğrencileri daha çok kontrol etme eğiliminde olduğu disiplin modellerini tercih eden öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının daha düşük; güç kullanımını öncelemeyen, öğretmenin öğrencileri daha az kontrol etme eğiliminde olduğu disiplin modellerini tercih eden öğretmenlerin ise öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuç, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları yüksek olan öğretmenlerin; öğrenciye daha çok değer veren, öğrenciyi merkeze alan, daha demokratik sınıf iklimleri inşa ettikleri şeklinde yorumlanabilir. Bu anlamda öğrencilerin kendilerini özgürce ifade edebilecekleri daha demokratik sınıflar yaratabilmek adına; politika yapıcıların, öğretmen yetiştirme sürecinde yer alan öğretim elemanlarının ve öğretmenlere liderlik eden okul yöneticilerinin, öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını geliştirici eylem ve söylemlerde bulunmaları önerilebilir.

Her araştırmada olduğu gibi bu araştırmanın da birtakım sınırlılıkları vardır. Araştırma, Kocaeli ili Gebze ilçesindeki ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin görüşleriyle sınırlıdır. Farklı coğrafi bölgelerde ve/veya farklı kademelerde çalışan öğretmenlerle de benzer araştırmalar yürütülebilir.

KAYNAKLAR

- Alkhateeb, H. M. (2013). Attitudes towards teaching profession of education students in Qatar. *Innovative Teaching*, 2(9), 1-5.
- Aydın, A. (1998). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aydımay-Satan, A. (2014). Öğretmen adaylarının değer tercihlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına etkisi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 4(1), 189-218.
- Ayık, A. ve Ataş, Ö. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğretme motivasyonları arasındaki ilişki. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 25-43.
- Başaran, İ. E. (1982). *Temel öğretim ve yönetimi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayını.
- Baykara-Pehlivan, K. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 151-168.
- Baykara-Pehlivan, K. (2010). A study on prospective teachers' learning styles and their attitudes toward teaching profession. *Elementary Education Online*, 9(2), 749-763.
- Bektaş, F. ve Nalçacı, A. (2012). Bireysel değerler ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2), 1239-1248.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi
- Can, Ş. (2010). Tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 13-28.
- Cemaloğlu, N. ve Kayabaşı, Y. (2007). Öğretmenlerin tükenmişlik düzeyi ile sınıf yönetiminde kullandıkları disiplin modelleri arasındaki ilişki. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(2), 123-155.
- Çağlar, Ç. (2013). Eğitim fakültesi öğrencilerinin yabancılaşma düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1497-1513.
- Çelik, K. (2008). Disiplin oluşturma ve kural geliştirme. Hüseyin Kıran (Ed), *Etkili Sınıf Yönetimi* içinde (s. 237-268).Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirtaş, H., Cömert M. ve Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 96-111.
- Dilmaç, B., Çıkılı, Y., Işık, H. ve Sungur, C. (2009). Teknik öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleklerine ilişkin tutumlarının yordayıcısı olarak mesleki benlik

- saygısı. *Selçuk Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Teknik-Online Dergi*, 8(2), 127-143.
- Doğan, T. ve Çoban, A. E. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 34(153), 157-167.
- Durmuşoğlu, M. C., Yanık, C. ve Akkoyunlu, B. (2009). Türk ve Azeri öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 76-86.
- Erdem, C. (2012). Türk dili ve edebiyatı öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik yeterlilik algıları ve tutumları üzerine bir araştırma. *Turkish Studies*, 7(4), 1727-1747.
- Erden, M. (1995). Öğretmen adaylarının öğretmenlik sertifikası derslerine yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 99-104.
- Erdoğan, İ. (2002). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Girgin, G., Özyılmaz-Akamca, G., Ellez, A.M. ve Oğuz, E. (2010). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, mesleki benlik saygıları ve mesleki yeterlik inançları. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 1-15.
- Güngör, S. (2014). Sınıf disiplini. İkrâm Çınar (Ed), *Sınıf Yönetimi* içinde (s. 129-155). Ankara: Eğiten Kitap.
- Hussain, S., Ali, R., Khan, M. S., Ramzan, M., & Qadeer, M. Z. (2011). Attitude of secondary school teachers towards teaching profession, *International Journal of Academic Research*, 3(1), 985-990.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni İnsan ve İnsanlar*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Korkmaz, F., Korkmaz, N. H., ve Özkaya, G. (2007). Beden eğitimi öğretmenlerinin öğrenme ortamını bozan davranışlara karşı geliştirdikleri davranış stratejileri (Bursa İli Örneği). *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 67-87.
- Maliki, A. E. (2013). Attitudes towards the Teaching Profession of Students from the Faculty of Education, Niger Delta University. *International Journal of Social Science Research*, 1(1), 11-18.
- Oğuz, A. ve Topkaya, N. (2008). Ortaöğretim alan öğretmenliği öğrencilerinin öğretmen özyeterlik inançları ile öğretmenliğe ilişkin tutumları. *Akademik Bakış*, 14, 1-20.
- Oğuz, E. (2013). The relationship between classroom management styles of pre-service teachers and their attitude of teaching profession. *Trakya University Journal of Education*, 3(2), 12-20.
- Osunde, A. U. ve Izevbigie, T. I. (2006). An assessment of teachers' attitude towards teaching profession in Midwestern Nigeria, *Education*, 126(3), 462-467.

- Özder, H., Konedraı, G. ve Perkan-Zeki, C. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(2), 253-275.
- Polat, S., Kaya, S., & Akdağ, M. (2013). Investigating pre-service teachers' beliefs about classroom discipline. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 13(2), 877-890.
- Romi, S., Lewis, R. ve Katz, Y. J. (2009). Student responsibility and classroom discipline in Australia, China, and Israel. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 39(4), 439-453.
- Sarıtaş, M. (2000). *Sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme ve uygulama. Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Semerçi, N. ve Semerçi, Ç. (2004). Türkiye'de Öğretmenlik Tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 137-146.
- Short, R. J., & Short, P. M. (1994). An organizational perspective on student discipline. *Education*, 114(4), 567-570.
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Temizkan M. (2008). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 461-486.
- Tertemiz, N. (2000). Sınıf yönetimi ve disiplin. L. Küçükahmet (Ed.), *Sınıf yönetimi içinde* (s. 67-89). Ankara: Nobel Yayınları.
- Tunçeli, H. İ. (2013). Öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(3), 51-58.
- Tümkaya, S. (2005). Öğretmenlerin sınıf içi disiplin anlayışları ve tükenmişlikle ilişkisi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 44, 549-568.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 45, 109-127.
- Wolfgang, C. H. (1999). *Solving discipline problems: Methods and models for today's teachers* (4th ed.). Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Wolfgang, C. H. (2001). *Solving discipline and classroom management problems: Methods and models for today's teachers* (5th ed.). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Wolfgang, C. H., & Glickman, C. D. (1986). *Solving discipline problems: Strategies for classroom teachers* (2nd ed.). Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
- Yaman, H. (2010). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 32, 169-180.

Yüksel, S. (2004). Tezsiz yüksek lisans programının öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarına etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 355-379.

SUMMARY

Individuals' attitudes towards people or professions play a decisive role in terms of many variables. According to Üstüner (2006), one of the most important factors that determine the behavior of teachers is attitudes of teachers towards teaching profession. The relationships between attitudes of pre-service teachers towards teaching profession and their value preferences (Aydınoy-Satan, 2014; Bektaş and Nalçacı, 2012), teaching motivation (Ayık and Ataş, 2014), learning styles (Baykara-Pehlivan, 2010), level of alienation (Çağlar, 2013), perception of self-efficacy (Demirtaş, Cömert and Özer, 2011; Oğuz and Topkaya, 2008), professional self-esteem (Dilmaç et al., 2009; Girgin et al., 2010), level of anxiety (Doğan and Çoban, 2009), and communication skills (Tunçeli, 2013) seem to support this point of view.

There are many factors associated with teachers' classroom discipline understandings and classroom discipline model preferences. Teacher-students' responsibilities (Romı, Lewis and Katz, 2009), their level of burnout (Cemaloğlu and Kayabaşı, 2007), seniority, classroom size, and socio-economical level of their schools (Tümkeya, 2005) are some of these factors. On the other hand, the relationship between teachers' classroom discipline model preferences and their attitudes towards teaching profession was examined in this research.

This study was conducted using correlational research. The relationship between two or more variables is examined without intervene in variables in correlational research design (Büyüköztürk et al., 2012). Also, the relationship between teachers' attitudes towards teaching profession and teachers' classroom discipline beliefs was examined in this study. There were 318 teachers working at the lower-secondary schools in Gebze/Kocaeli in the study. As data collection tools, Attitudes towards Teaching Profession Scale which was developed by Üstüner (2006), and Beliefs about Discipline Inventory which was developed by Wolfgang and Glickman (1986) based on Glickman and Tamashiro's (1980) study were used. The relationship between teachers' attitudes towards teaching profession and teachers' beliefs about classroom discipline were tested via correlation technique.

Results reveal that teachers' attitudes towards teaching profession, mean scores of confronting-contracting discipline model, and mean scores of communication-listening discipline model were

at the moderate level. On the other hand, mean scores of rules-consequences discipline model was at the low level.

Results indicated that a moderate and negative relationship was occurred between scores of rules-consequences model and teachers' attitudes towards teaching profession. This means that when teachers' levels of attitudes towards teaching profession increase, their scores of rules-consequences discipline model decrease, or vice-versa. However, a low and positive relationship was occurred between scores of confronting-contracting discipline model and teachers' attitudes towards teaching profession. In other words, when teachers' levels of attitudes towards teaching profession increase, their scores of confronting-contracting discipline model increase; when teachers' levels of attitudes towards teaching profession decrease, their scores of confronting-contracting discipline model decrease. As similar, a low and positive relationship was occurred between scores of communication-listening discipline model and teachers' attitudes towards teaching profession. This means that when teachers' levels of attitudes towards teaching profession increase, their scores of communication-listening discipline model increase; when teachers' levels of attitudes towards teaching profession decrease, their scores of communication-listening discipline model decrease.

The results show that a relationship was occurred between attitudes towards teaching profession and classroom discipline model preference. It has been seen that teachers who prefer more authoritarian discipline models have lower attitudes towards teaching profession. On the other hand, teachers who prefer more democratic discipline models have higher attitudes towards teaching profession. This result can be interpreted as teachers who have higher attitudes towards teaching profession build more democratic classroom climate. Thus, it can be suggested that policymakers, academics, and school principals do some practices for developing teachers' attitudes towards teaching profession to build more democratic classroom environments.

This research has some limitations. For instance, the data were collected from the teachers working at lower secondary schools in Gebze. The research is limited with their views. Similar studies can be conducted with the teachers working at different cities or regions in Turkey and/or different levels of education.